

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/25/2024
Identifikačné číslo spisu:	4120206262
Dátum vydania rozhodnutia:	19.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:4120206262.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu E. V., narodeného XX. V. XXXX, W., R. XXXX//XX, zastúpeného advokátkou Mgr. Ľudmilou Krajínčákovou Blahovou, Nitra, Mostná 29, proti žalovanej E. V., narodenej XX. V. XXXX, O. Y. XXX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou CIMRÁK s.r.o., Nitra, Štefánikova 7, IČO: 36868876, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ing. Martin Cimrák, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 7C/53/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 19. apríla 2023 sp. zn. 25Co/90/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) ostatným rozsudkom z 12. júla 2022 č. k. 7C/53/2020-212 určil, že žalobca je podielovým spoluvlastníkom bližšie označenej nehnuteľností v rozsahu 1 v pomere k celku. Žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, o výške ktorej rozhodne súd samostatným uznesením.

1.1. Po právnej stránke napadnutý rozsudok odôvodnil ustanoveniami § 37 ods. 1, § 42a ods. 1, § 132 ods. 1, § 149 ods. 1, ods. 4 OZ. Uviedol, že právny úkon nie je vykonaný vážne, pokiaľ podľa objektívnych okolností daného prípadu konajúci nechcel vyvolať následky, ktoré s takýmto prejavom vôle normy občianskeho práva spájajú. Žalobca v pozícii predávajúceho nikdy nemal vôľu previesť vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti a ani kupujúci (p. W.) nemal vôľu užívať a byť vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti. Absencia vážnosti vôle vyplýva aj z vyjadrenia žalovanej na pojednávaní, kde uviedla, že nikdy nebol úmysel sa z nehnuteľnosti vysťahovať a bývali v nej naďalej, pričom nemá vedomosť, že by existovala nejaká nájomná zmluva medzi stranami sporu a W.. Kúpna zmluva je preto v zmysle § 37 OZ absolútne neplatným právnym úkonom. Súd prvej inštancie v danom prípade neposudzoval neplatnosť zmluvy podľa § 39 OZ ale podľa § 37 OZ, nakoľko okolnosti tohto prípadu

nasvedčujú tomu, že vôľa strán kúpnej zmluvy nebola vážna a preto nemohla v konečnom dôsledku spôsobiť právne následky, t.j. previesť vlastnícke právo na J. W.. Nakoľko súd posúdil už tento právny úkon za absolútne neplatný, aj nasledujúci právny úkon urobený medzi J. W. a žalovanou v podobe darovacej zmluvy sa musí považovať za absolútne neplatný právny úkon. Keďže v čase rozhodovania súdu uplynula lehota troch rokov na vyporiadanie BSM, súd postupoval v zmysle § 149 ods. 4 OZ, keď určil, že predmetná nehnuteľnosť patrí do podielového spoluvlastníctva každej strane sporu v rozsahu 1 k celku. Nakoľko žalovaná je t. č. výlučnou vlastníčkou, nebolo potrebné výrokom súdu určiť, že žalovaná po právoplatnosti rozsudku bude rovnako spolu so žalobcom podielovou spoluvlastníčkou v rozsahu 1 k celku.

1.2. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania v plnej výške.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 19. apríla 2023 sp. zn. 25Co/90/2022 zmenil prvostupňový rozsudok tak, že žalobu zamietol a žalovanej priznal náhradu trov konania.

2.1. Odvolací súd po nariadení odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP, zopakovaní a doplnení dokazovania dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je v plnom rozsahu opodstatnené a dôvodné, preto rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmenil tak, že žalobu zamietol. Vychádzal z obsahu žaloby, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že je podielovým spoluvlastníkom sporných nehnuteľností, nakoľko kúpna zmluva, ktorú uzavrel s vtedajšou manželkou ako predávajúci s V. W., ako kupujúcim, bol pre nedostatok vôle kupujúceho kúpiť predmetné nehnuteľnosti, absolútne neplatným právnym úkonom. Na základe tohto neplatného právneho úkonu nemohol potom platne V. W. previesť vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam v celosti na žalovanú. Keďže BSM nemali vyporiadané, od zániku BSM uplynulo viac ako tri roky, žiadal, aby súd určil, že je podielovým spoluvlastníkom sporných nehnuteľností podiele 1.

2.2. Ďalej uviedol, že súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na ustanovení § 37 OZ s tým, že pre nedostatok vôle V. W. (kupujúceho) kúpiť sporné nehnuteľnosti, právny úkon - kúpna zmluva z 15. novembra 2000, nie je platným právnym úkonom. Súd prvej inštancie sa zaoberal vôľou uzavrieť kúpnu zmluvu zo strany kupujúceho V. W., avšak úplne opomenul zaoberať vôľou uzavrieť kúpnu zmluvu zo strany predávajúceho, t.j. žalobcu. Po interpretácii ustanovenia § 37 OZ a inštitútu vôle (jej náležitosti a prejavu) poukázal na právnu doktrínu, podľa ktorej vnútorná výhrada (reservatio mentalis) je prejav vôle vykonaný s vnútorným presvedčením, aby nenastali právne následky právneho úkonu s nádejou, že jeho následky nenastanú. Vnútorná výhrada spočíva v obmedzení alebo podmienení vôle, ktoré nie je prejavené, prejav sa tak s vôľou čiastočne prekrýva. V súlade s teóriou ochrany dôvery v takýchto prípadoch nepôjde o neplatný právny úkon. V tejto súvislosti uviedol, že aj v prípade, ak žalobca vykonal tento úkon s vnútorným presvedčením, že nenastanú právne následky (chcel iba ochrániť majetok pred exekúciou), nie je možné vyhodnotiť toto vnútorné presvedčenie žalobcu za dôvod neplatnosti kúpnej zmluvy. Žalobca v čase uzatvárania kúpnej zmluvy si musel byť vedomý následkov, ktoré sú spojené s týmto právnym úkonom.

2.3. V súvislosti s kupujúcim V. W. odvolací súd neakceptoval tvrdenie žalobcu, že kupujúci predmetné nehnuteľnosti nemal vôľu kúpiť, nakoľko jeho prejav vôle bol jednoznačne preukázaný podpisom na kúpnej zmluve. Z dokazovania nevyplynuli žiadne okolnosti, ktoré by zakladali dôvod určenia neplatnosti tejto kúpnej zmluvy z hľadiska absencie vôle V. W. uzavrieť tento právny úkon. Vôľa uzavrieť kúpnu zmluvu zo strany V. W. vyplýva tiež z jeho výpovede v konaní 19C/96/2001 dňa 13. septembra 2002, na základe ktorej dospel súd prvej inštancie k záveru o jej platnosti a následne o jej neúčinnosti voči J. W.. Navyše predmetná kúpna zmluva bola uzavretá dňa 15. novembra 2000, žalobca sa jej neplatnosti domáha žalobou z 01. júna 2020, t.j. takmer po 17 rokoch. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, ako aj z vykonaného dokazovania, doplnenia a zopakovania dokazovania na odvolacom súde, zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že skutočnosť, že žalobca so žalovanou sporné nehnuteľnosti previedli na V. W. bolo s cieľom a za účelom vyhnúť sa speňazeniu majetku v exekučnom konaní a následného uspokojenia poškodeného z tohto výťažku. Sám žalobca vo svojej výpovedi v prejednávanej veci na pojednávaní dňa 15. júna 2021 uviedol, že: „.... bola vedená na mňa exekúcia, počas ktorej som sa obrátil na pána W., ako zachrániť nehnuteľnosť, v ktorej som býval spolu s rodinou. W. o tom, že je dlžný W., nič nepovedal“. Spochybňovať vôľu kupujúceho zo strany

predávajúceho po takmer 17 rokoch považoval odvolací súd z hľadiska aj princípu právnej istoty za bezpredmetné. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal tiež na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/176/2019 zo dňa 29. apríla 2019, podľa ktorých: „Pre interpretáciu vecno-právneho (zmluvného) vzťahu je rozhodujúca skutočná vôľa zmluvných strán v čase uzavretia zmluvy. Jej účastníci si musia byť vedomí svojej zodpovednosti v tomto zmluvnom vzťahu a nemôžu zmluvu uzavierať a neskôr namietat jej neplatnosť podľa svojej vlastnej (svojej)vôle, či dodatočne účelovo zmenenej situácii“. Odvolací súd sa s týmto záverom stotožnil a tento záver aplikoval aj v danej veci. Odvolací súd zdôraznil, že pri spochybňovaní vôle V. W. uzavrieť kúpnu zmluvu môže ísť zo strany žalobcu iba o jeho subjektívne domnienky, nepostačujúce bez ďalších jednoznačných dôkazov na presvedčenie, že sú tu okolnosti, z ktorých je zrejmé, že V. W. musel vedieť, že žalobca nemá vôľu danú nehnuteľnosť predat'. Všetky okolnosti nasvedčujú tomu, že sám žalobca mal jednoznačnú vôľu previesť vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam na V. W., nakoľko sa chcel vyhnúť exekúcii a chcel ochrániť majetok. Ani jeho prípadná domnienka, vnútorné presvedčenie, že účinky tejto kúpnej zmluvy nenastanú, nemôže mať za následok neplatnosť tohto právneho úkonu. Odvolací súd dodal, že vzhľadom na rozpornosť výpovedí V. W. (v konaní 19C/96/2001 v porovnaní s výpoveďou v trestnom konaní, konfrontáciou), nebolo možné tieto výpovede hodnotiť ako vierohodné, pričom odstrániť rozpory vo výpovediach V. W. nebolo možné, nakoľko v priebehu konania na súde prvej inštancie, zomrel. Z uvedeného dôvodu, ako jediný objektívny dôkaz zostala písomná kúpna zmluva z 15. novembra 2000.

2.4. Odvolací súd záverom poukázal aj na doterajšiu súdnu prax, z ktorej jednoznačne vyplýva, že námietku neplatnosti kúpnej zmluvy nemôže uplatniť ten z jej účastníkov, ktorý sám konal v rozpore s dobrými mravmi (napr. 2Cdo/281/2005, 6MCdo/1/2012, 5Cdo/429/2014, 6Cdo/29/2017, 1MCdo/12/2010). Z vykonaného dokazovania v danej veci vyplynulo, že sám žalobca tým, že uzavrel s V. W. kúpnu zmluvu a previedol na neho vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam s cieľom vyhnúť sa exekučnému konaniu, konal v rozpore so zásadou dobrých mravov a dobromyseľnosti pri uzatváraní právneho úkonu - kúpnej zmluvy, keďže bol za tento skutok aj právoplatne odsúdený v trestnom konaní, preto mu právna ochrana jeho záujmov neprináleží.

2.5. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovení § 396 ods. 2 a § 255 ods. 1 CSP.

2.6. Uznesením z 31. januára 2024 sp. zn. 25Co/90/2022 opravil odvolací súd záhlavie rozsudku (bod 2).

3. Žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) podal proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP. V polemike a nesúhlase s jednotlivými časťami odôvodnenia napadnutého odvolacieho rozhodnutia (ktoré citoval) navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu alternatívne aby ho zmenil a vyhovel žalobe a priznal mu náhradu trov konania.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP v podstatnom namietal, že odvolací súd „zjavne opäť ako okresný súd vyhodnotil dôkazy nachádzajúce sa v spise ... Rozhodnutie o zrušení (v danej veci došlo k zmene, pozn.) rozsudku bez doplnenia dokazovania čo i len výsluchom strán v konaní je rovnako porušením práva na spravodlivý proces. V konečnom dôsledku je toto rozhodnutie zároveň rozhodnutím prekvapivým vykazujúcim znaky sudcovskej svojvôle. Krajský súd vykonal pojednávanie avšak len výsluchom právnych zástupcov, pričom obe strany sporu boli v čase pojednávania práce neschopné a zároveň neuviedol aké okolnosti považuje za právne významné a je potrebné sa k nim vyjadriť. V konaní pred KS obaja právni zástupcovia iba zopakovali svoje vyjadrenia, žiadne nové okolnosti, dôkazy ani argumenty prednesené neboli.“

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP žalobca kritizoval a polemizoval s jednotlivými tvrdeniami odvolacieho súdu (body 10., 10.2., 11., 11.2. a 12.). Poukázal na rozdielnu dovolaciu prax v riešení situácie, „ak žalobca vykonal tento úkon s vnútorným presvedčením, že nenastanú právne následky (chcel iba ochrániť majetok pred exekúciou), nie je možné vyhodnotiť toto vnútorné presvedčenie žalobcu za dôvod neplatnosti kúpnej zmluvy. Žalobca v čase uzatvárania kúpnej zmluvy si musel byť vedomý následkov, ktoré sú spojené s týmto právnym úkonom“. Poukázal na rozhodnutia 3Cdo/44/2010. Uviedol, že inkriminovaná kúpna zmluva „od počiatku nebola žiadnou zo strán uzatváraná vážne, išlo o simulovaný právny úkon“. Poukázal na rozhodnutie 5MCdo/11/2009.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla odmietnuť alternatívne zamietnuť a priznať jej náhradu dovolacích trov. V podstatnom poukázala na správnosť, spravodlivosť a zákonnosť napadnutého odvolacieho rozhodnutia a na jeho riadne odôvodnenie s ktorým sa plne stotožnila. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP uviedla, že označené písmená sa pojmovo vylučujú, že dovolateľ neidentifikuje ustálenú prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal odvolací súd odkloniť, dovolateľom označené rozhodnutie 3Cdo/44/2010 sa týkalo pracovnoprávných nárokov a žalobcom citované jeho dôvody sa v publikovanej Zbierke rozhodnutí NS SR nenachádzajú. Uviedla, že odvolací súd správne vychádzal z dovolacieho rozhodnutia 4Cdo/176/2019 v zmysle jeho aj v danej veci platných záverov, že „účastník zmluvného vzťahu, ktorý vedome uzavrel zmluvu, pričom jeho skutočná vôľa bola iná (ako v tomto prípade sa účelovo zbaviť svojho majetku pred exekúciou), sa nemôže nedostatku svojej vlastnej vôle, ako dôvodu neplatnosti tohto právneho úkonu domáhať." V súvislosti s namietanou prekvapivosťou uviedla, že odvolací súd „nariadil vo veci pojednávanie, pričom o tomto bol aj žalobca vopred upovedomený. Žalobcovi, ktorý bol počas celého konania riadne právny zastúpený advokátkou, nič nebránilo, aby ... predpokladal vzhľadom na doručené predvolanie odvolacieho súdu, že súd bude postupom podľa § 385 ods.1 CSP dopĺňať alebo opakovať dokazovanie. Tým mu bola daná možnosť aj navrhovať opäť dôkazy, medzi ktoré patrí aj návrh výsluchu strán. Žalobca, ako pán sporu (dominus litis) však žiaden takýto návrh nevykonával, pričom tak urobiť mohol. V tomto smere preto nemôže ísť o porušenie práv žalobcu na spravodlivý súdny proces, ak v otázke dodatočného dokazovania bol žalobca absolútne nečinný".

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd" alebo „najvyšší súd") ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) uvádza nasledovné:

6. Vzhľadom na obsah podaného dovolania dovolací súd už na tomto mieste považuje za potrebné uviesť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má síce dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takéto vady v prejednávanej veci nezistil (viď nižšie).

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

7. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť ním podaného dovolania z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní došlo k ním tvrdeným vadám zmätočnosti.

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9. Žalobca v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP v podstatnom namietal, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil dôkazy, že nedoplnil dokazovanie, že jeho rozhodnutie je prekvapivé (bod 3.1.).

10. Dovolací súd uvádza, že dôvodom, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je v zásade nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Rovnako tak dovolací súd poukazuje na to, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t.j. nesprávnom právnom posúdení veci.

10.1. Dovoláním napádaný rozsudok uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i rozhodujúce skutočnosti, na základe ktorých vyvodil svoje právne závery vysvetlené v odôvodnení. Odvolací súd za nosné dôvody, pre ktoré zmenil prvostupňový rozsudok a žalobu zamietol považoval nepreukázanie nedostatku vážnosti vôle V. W. (kupujúceho) sporné nehnuteľnosti kúpiť, v dôsledku čoho aj v prípade, ak žalobca (predávajúci) vykonal tento úkon s vnútorným presvedčením, že nenastanú právne následky (chcel iba ochrániť majetok pred exekúciou), nebolo možné vyhodnotiť toto vnútorné presvedčenie žalobcu za dôvod neplatnosti kúpnej zmluvy podľa § 37 ods. 1 OZ. V tomto ohľade poukázal na rozpornosť výpovedí V. W., v dôsledku čoho ich nebolo možné považovať za vierohodné, ktoré rozpory nebolo možné odstrániť, nakoľko V. W. zomrel. Naviac odvolací súd považoval z hľadiska princípu právnej istoty za bezpredmetné spochybňovať vôľu kupujúceho zo strany predávajúceho po takmer 17 rokoch (body 10.2., 11., 11.1. a 11.2. odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). Podľa názoru dovolacieho súdu vyslovené závery v kontexte so zisteným skutkovým stavom nemožno považovať za celkom zjavne nedôvodné, či právne nekonformné.

10.2. V súvislosti s námietkou žalobcu, že odvolací súd nedoplnil dokazovanie a že jeho rozhodnutie je prekvapivé dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd vo veci nariadil pojednávanie, na ktorom sa zúčastnili právni zástupcovia sporových strán (sporové strany nepožiadali o jeho odročenie). Odvolací súd následne procesným rozhodnutím rozhodol, že bude pojednávať v neprítomnosti žalobcu a žalovanej, predsedníčka senátu podala správu o doterajšom priebehu konania, v potrebnom rozsahu zopakoval a doplnil dokazovanie, dal slovo právnym zástupcom žalobcu a žalovanej, ktorí dostali aj priestor k záverečným rečiam, následne bolo dokazovanie skončené a vo veci bol vyhlásený rozsudok

(č.l. 260 až 264 spisu). Prítomná právna zástupkyňa žalobcu žiadne návrhy na doplnenie dokazovania na tomto pojednávaní nepredniesla. Rovnako tak nemohlo ísť ani o prekvapivé rozhodnutie zo strany odvolacieho súdu, pretože odvolací súd na základe podaného odvolania žalovanej vo veci riadne nariadil pojednávanie, na ktorom vykonal a doplnil dokazovanie, pričom vecne posudzoval odvolanie žalovanej strany, ku ktorému sa strana žalobcu ani nevyjadřila.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP

11. Žalobca vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP, kritizujúc a polemizujúc s jednotlivými tvrdeniami odvolacieho súdu (body 10., 10.2., 11., 11.2. a 12. jeho dôvodov). Poukazoval na rozdielnu dovolaciu prax v riešení situácie, „ak žalobca vykonal tento úkon s vnútorným presvedčením, že nenastanú právne následky (chcel iba ochrániť majetok pred exekúciou), nie je možné vyhodnotiť toto vnútorné presvedčenie žalobcu za dôvod neplatnosti kúpnej zmluvy. Žalobca v čase uzatvárania kúpnej zmluvy si musel byť vedomý následkov, ktoré sú spojené s týmto právnym úkonom". Poukázal na rozhodnutie 3Cdo/44/2010. Uviedol, že inkriminovaná kúpna zmluva „od počiatku nebola žiadnou zo strán uzatváraná vážne, išlo o simulovaný právny úkon". Poukázal na 5MCdo/11/2009 (bod 3.2.).

12. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12.2. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (quaestio juris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (quaestio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávnosť právneho posúdenia veci preto nemožno vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu, ale len argumentáciou spochybňujúcou použitie právnej normy súdom na daný prípad, alebo jej interpretáciu, prípadne jej aplikáciu súdom na zistený skutkový stav.

12.3. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa žalobcu riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje totiž dovolaciemu súdu posúdiť, či ide o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, či je táto otázka riešená dovolacím súdom rozdielne alebo nebola riešená. Zároveň musí byť v dovolaní podanom z tohto dôvodu aj konkrétne označené jeho rozdielne rozhodnutie alebo rozhodnutie, od ktorého sa odvolací súd odklonil, riešiace otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu alebo tvrdenie, že táto právna otázka je rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP).

13. Ak dovolanie aj po zameraní sa dovolacieho súdu na jeho obsah (§ 124 CSP) zostáva naďalej nejednoznačné alebo nejasné v tom, že z neho nemožno s istotou usúdiť, ktorú právne významnú otázku mal dovolateľ na mysli, je potrebné mať na zreteli, že právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v ustanoveniach Civilného sporového poriadku nedáva žiadny priestor pre uplatnenie domnienok alebo dedukcií dovolacieho súdu alebo jeho dohadov o tom, ktorú z viacerých právnych otázok riešených dovolacím súdom mal dovolateľ (jeho advokát) na mysli pri formulovaní dovolania. Uvedené platí

predovšetkým pre tú časť dovolania žalobcu, v ktorej na jednej strane citoval pasáže z dôvodov odvolacieho rozhodnutia a vyjadroval k nim svoj nesúhlas. V tomto ohľade dovolací súd uvádza, že sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v ustanovení § 421 ods. 1 CSP.

14. Žalobca ďalej poukazoval na rozdielnu dovolaciu prax v riešení situácie, „ak žalobca vykonal tento úkon s vnútorným presvedčením, že nenastanú právne následky (chcel iba ochrániť majetok pred exekúciou), nie je možné vyhodnotiť toto vnútorné presvedčenie žalobcu za dôvod neplatnosti kúpnej zmluvy. Žalobca v čase uzatvárania kúpnej zmluvy si musel byť vedomý následkov, ktoré sú spojené s týmto právnym úkonom". Poukázal na rozhodnutie 3Cdo/44/2010. V ďalšej časti dovolania žalobca poukazoval aj na dovolacie rozhodnutie 4Cdo/176/2019 (na toto rozhodnutie poukazoval aj odvolací súd, pozn.). Dovolaťom nastolená situácia má súvis s otázkou vnútornej výhrady (*reservatio mentalis*) a možnej simulácie; súvisí s uvedeným v bode 16.

14.1. V žalobcom označenom uznesení z 10. marca 2010 sp. zn. 3Cdo/44/2010 najvyšší súd v spore o neplatnosť skončenia pracovného pomeru odmietol podané dovolanie keď dospel k záveru, že dovolanie bolo v danom prípade procesne neprípustné. Už na prvý pohľad je zrejmé, že skutkové a právne závery nijako nesúvisia s teraz posudzovanou vecou.

14.2. V uznesení z 29. apríla 2020 sp. zn. 4Cdo/176/2019 najvyšší súd otázku vnútornej výhrady (*reservatio mentalis*) ako jednostrannej alebo spoločnej simulácie neriešil.

15. Možno preto v otázke žalobcom nastolenej situácie (bod 14) konštatovať, že ním označené rozhodnutia túto situáciu neriešili.

16. V neposlednom rade žalobca v podanom dovolaní uviedol, že inkriminovaná kúpna zmluva „od počiatku nebola žiadnou zo strán uzatváraná vážne, išlo o simulovaný právny úkon". Poukázal na 5MCdo/11/2009 (bod 3.2. a 11. in fine).

16.1. V uznesení z 19. októbra 2010 sp. zn. 5MCdo/11/2009 najvyšší súd skutkovo a právne posudzoval iné aspekty absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy podľa § 37 OZ (vážnosť vôle) keď uviedol, že „[v] danom prípade fakticky išlo o simulovaný, dvojstranný právny úkon, ktorým zmluvné strany len predstierali uzatvorenie kúpnej zmluvy, pretože v skutočnosti mali záujem o bezodplatný prevod vlastníckeho práva z navrhovateľov na odporkyňu. Keďže predmetná kúpna zmluva ako dvojstranný právny úkon nebola urobená vážne, pretože v nej abscentuje jeden prvok vôle (vážnosť vôle), je takáto zmluva podľa § 37 Občianskeho zákonníka absolútne neplatná. ... V danom prípade subjekty uzavreli naoko kúpnu zmluvu, hoci im v skutočnosti išlo o darovaciu zmluvu. Ak však subjekty uzavierajú zastieranú darovaciu zmluvu ohľadom nehnuteľnosti, tak skutočnosť, že ide o darovanie, musí byť vyjadrená v písomnej forme; inak darovacia zmluva nevznikne. Z uvedeného možno potom dôvodiť, že ak uzavreli subjekty simulovanú písomnú kúpnu zmluvu ohľadom nehnuteľnosti, nie je darovacia zmluva platná, pokiaľ nebola uzavretá písomne a z jej znenia nie je zrejmé, že išlo o darovanie. Podstatné náležitosti darovacej zmluvy je totiž treba vyžadovať bez ohľadu na skutočnosť, či ide alebo nejde o zastieraný právny úkon". Žalobcom označené dovolacie rozhodnutie nie je pre skutkovú a právnu odlišnosť využiteľné v teraz posudzovanej veci.

16.2. Nosné dôvody, na základe ktorých odvolací súd zamietol žalobu, spočívali v jeho závere, že v konaní nebol preukázaný nedostatok vážnosti vôle V. W. (kupujúceho) sporné nehnuteľnosti kúpiť, v dôsledku čoho aj v prípade, ak žalobca (predávajúci) vykonal tento úkon s vnútorným presvedčením, že nenastanú právne následky (chcel iba ochrániť majetok pred exekúciou), nebolo možné vyhodnotiť (iba) toto vnútorné presvedčenie (*reservatio mentalis*) žalobcu za dôvod neplatnosti kúpnej zmluvy podľa § 37 ods. 1 OZ. K uvedenému záveru dospel odvolací súd na základe skutkových (nie právnych) zistení o rozpornosti predchádzajúcich výpovedí V. W., v dôsledku čoho ich nebolo možné považovať za vierohodné, ktoré rozpory nebolo možné odstrániť, nakoľko V. W. zomrel.

16.3. Možno preto uzavrieť, že dovolaťom naformulované tvrdenie (bod 16.) nie je otázkou právnou, ale ide o skutkovú otázku, ktorej posúdenie vždy závisí od konkrétnych okolností prípadu. Navyše je potrebné zdôrazniť, že zistené skutkové závery a hodnotenie dôkazov zo strany odvolacieho súdu, týkajúce sa v okolnostiach posudzovanej veci nepreukázania nedostatku vážnosti vôle V. W.

(kupujúceho) sporné nehnuteľnosti kúpiť, nie sú ani celkom zjavne neodôvodnené, či právne nekonformné, a teda nemožno ich považovať za zmatečné (bod 10.1.).

17. Argumentácia dovolateľa vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP predstavuje iba polemiku s rozhodnutím odvolacieho súdu, resp. ide o námietky, ktoré sa týkajú spochybňovania správnosti skutkových zistení. Najvyšší súd opakovane zdôrazňuje, že nesprávnym zistením skutkového stavu, prípadne len samou polemikou s rozhodnutím súdu nie je možné podľa Civilného sporového poriadku vymedziť dovolací dôvod, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci. Uplatnenie tohto dovolacieho dôvodu predpokladá spochybnenie správnosti riešenia právnych otázok odvolacím súdom (nie otázok skutkových). Podľa dovolacieho súdu takáto argumentácia v dovolaní dovolateľa absentuje. Dovolateľ sa de facto domáha opätovného právneho posúdenia ním tvrdeného skutkového stavu v jeho prospech. Takéto tvrdenia nemožno považovať za právne otázky vymedzené zákonom predpokladaným spôsobom.

18. Nad rámec veci najvyšší súd poukazuje aj na ustálený názor právnej doktríny, podľa ktorej „[v]nútna výhrada (reservatio mentalis) je prejav vôle vykonaný s vnútorným presvedčením, aby nenastali právne následky právneho úkonu s nádejou, že jeho následky nenastanú. Vnútna výhrada spočíva v obmedzení alebo podmienení vôle, ktoré nie je prejavené, prejav sa tak s vôľou čiastočne prekrýva. V súlade s teóriou ochrany dôvery v takýchto prípadoch nepôjde o neplatný právny úkon. Pokiaľ však o vnútornej výhrade vedel konajúci aj adresát, pôjde o prípad spoločnej simulácie a právny úkon bude neplatný z tohto dôvodu. ... Pri jednostranne simulovaných právnych úkonoch sa postupuje v súlade s teóriou ochrany dôvery. Pri spoločnej simulácii musia byť splnené predpoklady, ktorými sú uzrokovanie oboch strán (t. j. vedomosť oboch účastníkov o simulácii) a chýbajúca vôľa byť právnym úkonom viazaný" (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 - 450. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 257 - 270).

19. Dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

20. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené odmietol dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. c) a f) CSP.

21. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.